

Мы высветлілі, што 35 % беларускіх і 50 % японскіх фразеалагізмаў з кампанентамі ЛСГ «прылады працы» нясуць станоўчую ацэначную канатацыю, 65 % беларускіх і 50 % японскіх фразем – адмоўную.

Як бачым, увогуле захоўваецца тэндэнцыя адлюстравання ў беларускай фразеалагічнай карціне свету пераважна негатыўных з’яў жыцця. У японскай фразеалогіі адносіны паміж ФА са станоўчай і адмоўнай канатацыямі больш парытэтныя.

У японскай і беларускай мовах большую распаўсюджанасць маюць ФА з лексічнымі адзінкамі, пазначаючымі прылады працы. Гэта дазваляе гаварыць аб схільнасці народаў аддаваць перавагу мірнаму ладу жыцця і пацвяджае, што ў цэлым прырода значэння фразеалагічнай адзінкі цесна звязана не толькі з фонавымі ведамі і практычным досведам носьбіта мовы, але і з культурна-гістарычнымі традыцыямі народа, які гаворыць на дадзенай мове.

Д. Грамадскі

ДЫЯЛЕКТНЫЯ АСАБЛІВАСЦІ ЯК КРЫНІЦА ГУМАРУ

На сучасным тэлебачанні мы можам рэгулярна назіраць вялікую колькасць жартаў, сэнс якіх звязаны з нацыянальнай ці рэгіянальнай асаблівасцю аднаго з удзельнікаў нейкага тэлешоу. На наш погляд, такія жарты ўяўляюць культурны і лінгвістычны феномен. Аб’ектам нашага даследавання сталі жартоўныя моўныя кантэксты англійскай і беларускай медыяпрасторы, у якіх выкарыстоўваюцца акцэнтныя ці дыялектныя асаблівасці англійскай і беларускай моў.

Крыніцай матэрыялу даследавання паслужылі запісы брытанскіх тэлепраграм «8 cats out of 10 does the countdown», «Would I lie to you», «Big fat quiz of the year», «Qi», а таксама вершы «Саобщчэства трасянкавых паэтаў».

Мы прааналізавалі каля пятнаццаці кантэкстаў, адабраных з брытанскіх шоу, якія адлюстроўваюць шатландска-англійскі культурны канфлікт, ўяўляюць палітычную сатыру ці простую гульню слоў. Вось прыклад з апошняй каманднай гульні «8 cats out of 10 does the countdown»: *So, John, do you have a mascot? – Yes, I’ve got my scot.* У гульні ўдзельнікі павінны былі прад’явіць талісман, і, калі ў Джона запыталіся наконт яго талісмана, ён зрабіў рэверанс паплечніку-шатландцу, бо словы *mascot* і *my scot* вымаўляюцца амаль аднолькава.

Але аб’ектам падобных кпінаў з’яўляюцца не толькі шатландцы. Англічане часта кпяць адзін з аднога. На наш погляд, такі гумар уласцівы носьбітам розных дыялектаў Брытаніі і акцэнтаў. Вось прыклад кантэкстуальнага жарту з той жа праграмы «8 cats out of 10 does the countdown»: Джо Лайсэт з Бірмінгема не мае акцэнту, але калі лексікограф Сюзі Дэнт гаворыць пра бірмінгемскі акцэнт як пра самы агідны і снабічны, Джо пачынае яго выкарыстоўваць дзеля камічнага эфекту. Апрача акцэнту, змяняецца і манера яго размовы: яна становіцца больш узвышанай, што характэрна для жыхароў названай мясцовасці.

У нашай медыяпрасторы таксама назіраюцца такія жарты, хаця яны больш распаўсюджаныя ў Інтэрнэце, чым на тэлебачанні. У сучаснай бела-

рускай моўнай культуры назіраецца распаўсюд жартаў пра трасянку (паводле найноўшых даследаванняў, мы не можам аднесці трасянку да дыялектаў, але, на наш погляд, гэта падобныя з’явы). Самымі буйнымі прыкладамі з’яўляюцца творы гурта «Разбітае сэрца пацана», што спявае песні выключна на трасянцы, тэксты інтэрнэт-партыі «Парція памяркоўных цэнтрыстаў», якая абвяшчае трасянку «афіцыйнай мовай», і вершы «Саобшчэства трасянкавых паэтаў».

Пра падабенства выбраных беларускіх і англійскіх кантэкстаў гаворыць і выбарка тэм, якія з’яўляюцца асновай для жартаў: гэта сацыяльныя, палітычныя тэмы ці высмейванне моўных асаблівасцей правінцыйных рэгіёнаў краін. Як правіла, носьбіты дыялектаў – гэта жыхары вёскі ці перыферыі, таму звычайна высмейваецца менавіта іхні лад жыцця з выкарыстаннем лексічных і фанетычных сродкаў.

Такім чынам, стварэнне гумару праз высмейванне акцэнтных і дыялектных асаблівасцей уласціва розным мовам, а фанетычныя асаблівасці дыялектаў, па нашых даных, выкарыстоўваюцца як крыніца гумару часцей за лексічныя.

Ю. Джумков

ЦВЕТООБОЗНАЧЕНИЯ В ЯПОНСКОМ ЯЗЫКЕ

Цвет в японской культуре и истории играет значительную роль. Примером этому служит введенная в начале VII в. Система двенадцати рангов, которая предусматривала иерархию знати и определенный цвет головного убора в зависимости от ранга. Все это делает исследования, посвященные цветообозначениям в японском языке, актуальными. Еще более актуальным представляется изучение цветообозначений в сопоставительном аспекте. Поэтому цель нашей работы – установить особенности семантики цветообозначений с одинаковыми компонентами в японском и русском языках.

Цвета в японском языке условно можно разделить на «неописательные» (黒い kuroi – черный, 白い shiroi – белый, 赤い akai – красный и т.п.) и «описательные», которые образуются по принципу «предмет» + «色 iro – цвет». Например: bara-iro (薔薇色) – цвет розы; wakatake-iro (若竹色) – цвет молодого бамбука; cha-iro (茶色) – цвет чая.

В качестве источника цветообозначений была взята таблица цветов японских промышленных стандартов (JIS慣用色名), состоящая из 269 обозначений. Из них путем опроса носителя языка были отобраны наиболее употребляемые.

Значительный пласт японской лексики составляют заимствования (в основном из английского языка), их много и среди цветообозначений (например, ホワイト howaito – белый, ピンク pinku – розовый, グレー gurē – серый и т.д.). Данная группа слов вошла в употребление сравнительно недавно и поэтому в работе не рассматривается.

Тем самым, исключив «неописательные», редкие и заимствованные цветообозначения, мы получили список из 38 слов. Из них 22 имеют тот же